

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VI. Quid in superiori controuersia videatur nobis verius?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

res homines. At verò huiusmodi concreta substantialia ad multiplicationem sui exposcere multiplicem naturam, eaque sola contenta esse, nec pensi habere, an hypostasis sit vna, vel multiplex, docent Scotus in 5. dist. 1. q. 3. & in 1. dist. 11. q. 1. Antistodorenensis lib. 3. tract. 2. c. 2. q. 5. Capreolus in 1. dist. 4. q. 1. art. 1. Vazquez 1. p. disp. 155. c. 4. & alij non pauci: proinde auctores hi in ea sententia sunt, vt existiment, tres personas, si assumerent eandem humanitatem, dicendas esse non nisi vnum hominem; & si vna persona assumeret tres humanitates, earum merito illam dicendam esse triplicem hominem, siue tres homines.

42 Quod attinet ad concreta substantialia magis subsistentiam, quam naturam declarantia, cuiusmodi sunt, persona, suppositum, ea etiam in rebus creatis multiplicari præcisè, ob solam multiplicem subsistentiam, aut ob huius vnitatem vna esse, nulla naturæ ratione habita, docent plerique auctores hæcenus memorati, & alij quos breuitatis causa missos facimus: pauci vero, sed tamen aliqui cum P. Arriaga disp. & sect. sæpè sæpius citatis num. 70. contrarium volunt; adeoque si vna subsistentia creata plures haberet humanitates, non vnam personam, sed plures eam futuram, & si tres subsistentiæ assumerent eandem humanitatem, eas fore non nisi vnam personam.

43 Tandem, quæ hæcenus retulimus de cunctis substantialibus concretis, plures ita accipiunt, quasi non sit attendendum, an sint substantialia ex parte obiecti, & rei significatæ, sed potius, an talia sint ex parte modi significandi, ad hoc vt sint multa vel vnum, ea ratione qua manet explicatum: itaque, vbi nomine aliquo substantiuo significantur non adiectiuo, siue re ipsa ex solis substantiis coalescant, siue etiam ex accidenti quodam, nihilominus in iis valere regulas concretorum substantialium, hucusque ex authoribus adductas, non quidem omnes, cum sint inuicem oppositæ, sed aliquam illarum, eam scilicet quæ singulorum principis magis est consentanea: sin autem adiectiuè exprimantur, qualiacunque sint re ipsa, tamen ea sequi regulam concretorum accidentalium huius initio capituli propositam. Atque hæc authorum placita.

CAPVT VI.

Quid in superiori controuersia videatur nobis verius?

44 **A**Ssero primò: si sermo sit de re ipsa, non de modo loquendi, quo res aliqua dicitur absolute, ac simpliciter vna, vel multiplex, multiplici- tatem & vnitatem cuiuslibet concreti, siue sit accidentale siue substantiale, siue creati siue diuini ordinis, desumendam esse ex omnibus, & singulis eius partibus, hoc est, ex supposito subiecto, & natura, seu forma, nec ex hac sine illo, aut è conuerso. Probat, & declaratur exemplis: nam si tam subiectum quam albedo sit multiplex, erunt reuera plura alba: quod si vtraque pars sit vna tantum, vnum tantum erit album: sin autem albedo sit vna, & multiplex eius subiectum, aut hoc vnum, & illa multiplex, haud erit ex parte ipsius rei in alterutro euentu album vnum adæquatè, & secundum omne quod importat, haud etiam in iis multiplex omnino, & penes omnia sua principia intrinseca, vt est per se euidens atque manifestum, quantumuis absolute ac simpliciter dici debeat in vno euentu re-

periri plura alba, & in alio duntaxat vnum, eo quod nobis familiare sit, cum loquimur, quæ partis propria sunt, hæc toti attribuere, & pro vrietate partium aliter aliterque de toto fari. Rursus, si tam natura quam subsistentia humana sit vna tantum, re ipsa vnum hominem gignent: si plures ambæ, multiplicem: si prior vna, & posterior multiplex, aut è diuerso, nec vnum nec multiplicem adæquatè, & secundum omnia principia intrinseca, sed ex parte vnum, & ex parte non vnum, sed reapse plures, tametsi in iis euentis, aut vnum hominem absolute, & simpliciter, aut potius multiplicem iuxta varias authorum sententias oporteat eum appellari. Præterea Deus de quo cautius est loquendum, ex parte ipsius rei haud est vnus, secundum omne quod importat; subsistentiam enim importat, quam tamen de fide est esse multiplicem: haud etiam est multiplex, secundum omne quod includit; naturam siquidem includit, cuius tamen tradit catholica fides vnitatem: ita inquam se habet re ipsa, esto absolute, ac simpliciter, & nulla facta additione, appellandus necessario sit vnus Deus, non vero multiplex, omnisque alia locutio scripturis, ac Patribus sit contraria. Quocirca nullam arbitror in præsentī controuersiam esse posse de re ipsa, sed solum de modo loquendi, quo nimirum aliquid absolute dici consuevit vnum aut multiplex, denominatione sumpta, iam ab vno, iam ab eius alio intrinseco prædicato: atque hoc supponunt antiquorum plerique, licet recentiores quidam similitudine vocum delusi, quæ circa eas est lis, hanc ad res ipsas quo iure, quaque iniuria transferant.

45 **A**ssero secundò: concreta accidentalia multoties dici solent absolute, ac simpliciter plura aut vnum, propter vnitatem, ac multiplici- tatem subiectorum suppositorum, & duntaxat. Suadetur assertio, quoniam esto in vno & eodem pariete sit multiplex albedo, eiusque varij gradus, quorum alteruter se solo ad dealbandum sufficiat, haud propterea sequitur, eum esse plures albos vel substantiuè plura alba, haud nisi vnum tantum: sicut etiam, vt verbis vtar B. Thomæ 3. p. q. 3. art. 7. *Homo, qui est duobus vestimentis indutus, non dicitur duo vestiti, sed vnus vestitus duobus vestimentis, & qui habet duas qualitates dicitur singulariter aliqualem, propter duas qualitates*: hæc ille. E contrario verò, si vna tantum albedo diuinitus locaretur in duobus subiectis, ea plura quidem alba nemo non appellaret. Rursus, homo triplici cognitione humana scilicet, angelica, & diuina cognitus, dici non solet triplex, sed idem obiectum diuersimodè cognitum. At è contrario homo, equus, & angelus eadem simplicissima cognitione à Deo cogniti tria obiecta seu tria cognita dicuntur: Ex quibus omnibus colligitur, concreta accidentalia haud raro dici vna vel plura, prout talia sunt eorum subiecta, nulla formarum ratione habita, & esto illæ contrariam potius conditionem sibi vendicent.

46 Porro autem hæc assertio secunda meo vera iudicio est, non solum si concreta accidentalia nomine aliquo significantur adiectiuo, in quo omnes fermè conueniunt, sed etiam si substantiuè accipiantur; tum propter exempla nuper adducta, tres enim parietes eadem albedine affecti dicerentur tria alba, & modo tres homines eadem cognitione cogniti, tria tamen obiecta dici consuecunt: tum etiam, quia artifex, philosophus, creator, Dominus, nomina substantiua sunt, & tamen idem homo pluribus artibus pollens, dici solet vnus artifex, & philosophiæ naturalis, moralis, & rationalis scijs non plures philosophi sed vnus; Deus item, plures quamuis

relationes creatoris & Domini habeat, non nisi vnus Dominus, vnusque creator. E diuerso autem, si vna quædam ars, & vna philosophia scientia in multis ponerentur hominibus, haud dubie dicerentur plures artifices, philosophi: idemque est de relatione domini, & creatoris si per impossibile foret alterutra qualitas quædam pluribus subiectis inesse non repugnans suapte natura.

47

Probatio autem prædictæ assertionis haud est alia, nisi communis vsus, qui est optimus dicendi magister, & quo solonitur B. Thomas 3. p. q. 3. art. 7. ad probandum, non solum concreti accidentalis in aliquibus euentis, sed cuiuslibet concreti in quolibet euentu pluralitatem, & vnitatem desumi oportere à solis suppositis: *Nominibus*, inquit, *est vtendum, secundum quod sunt ad significandum imposita, quod quidem est ex consideratione eorum quæ apud nos sunt, & ideo oportet circa modum significandi, & consignificandi considerare ea quæ apud nos sunt, in quibus nunquam nomen ab aliqua forma impositum pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum*: Hac ille; cuius tamen doctrina restringenda est, ne sit falsa, vt ex inferius dicendis constabit. Non me later aliquos cum Arriaga citata disp. 1. summul. sect. 9. hoc argumentum vti: omne quod dicitur multiplex, tale dici nequit, nisi propter id quod importat in recto: at album v. g. & quoduis aliud accidentale concretum, infert in recto suppositum, penes hoc ergo solum poterit, ac debeat multiplicari. Sed contra primo, quia Deus importat in recto non semper naturam, sed aliquando personam, vt tam de ipso quam de quouis alio concreto substantiali naturam declarante ostendimus supra cap. 3. assertionem 9. vtque perspicue colligitur ex B. Thoma 1. p. q. 39. art. 4. *quandoque ergo hoc nomen Deus supponit pro essentia* (vtique principaliter, & in recto) *vt cum dicitur Deus creat, quia hoc predicatum competit subiecto ratione forme significare, quæ est Deitas. Quandoque vero supponit personam, vel vnâ tantum, vt cum dicitur, Deus generat; vel duas, vt cum dicitur Deus spirat; vel tres, vt cum dicitur Regi seculorum, immortalis, inuisibilis, soli Deo &c.* 1. Timot. 1. Vbi animaduertere est penultimam, & antepenultimam propositionem, ab Angelico præceptore allatas, haud quaquam esse posse veras, nisi in eis persona supponatur, ac subiiciatur in recto, vt intuenti liquebit. At nunquam ita sumi potest Deus vt eum multiplicari seu plures Deos dici fas sit, perperam ergo statuitur tum aliquod multiplex dici posse cum quod importat in recto multipliciter non refugit. Vltimus album importat in recto formam haud raro: at nunquam est in vsu, vt quatenus ea voce exprimitur, dicatur multiplex, ob multiplicem albedinem, quam eadem subiecto inesse fert probabilior opinio vel certe quam posse ei inesse est in dubium: ergo ex hoc etiam titulo fallax est & Lesbyæ similis ea regula, quæ præcipit multipliciter in recto semper attribuendam esse toti concreto.

48

Assero tertio: concreta accidentalia interdum tamen dici solent absolute & simpliciter plura, ratione formarum duntaxat. Probatur assertio: nam à primo, cum dicitur, *homo est quiddam animal rationale*, huius propositionis subiectum & predicatum dicuntur absque vlla restrictione duo quædam concreta intentionalia, duoque eius enunciationis extrema pluresque termini: at tota eorum pluralitas ac distinctio se habet ex parte cognitionis, quæ velut forma denominat subiectum & predicatum, & est multiplex vel realiter, vel certe vir-

tualiter: ipsum autem obiectum seu materiale nullam obtinet distinctionem aut pluralitatem, nisi à forma illa intentionali emendicatam. E contrario vero, homo in ea propositione est vnum subiectum, propter vnitatem formæ subiicientis, cum tamen res ipsa quæ subiicitur, homo scilicet, haud sit vna secundum se sed multiplex, Petrus nimirum, Paulus ac cæteri: idem videre est in subiecto huius enunciationis, *Petrus & Paulus currit*, quod quidem vocatur absolute vnum subiectum, vnusque terminus complexus, & non multiplex, sicut tota propositio vna similiter & non plures, & tamen vnitatis talis subiecti, non à materiali, sed à formali quæ sunt re ipsa plura ac diuersa, intentionaliter copulante oritur.

49

Rursus secundo: genus & species dicuntur duo prædicabilia specie diuersa, adeoque realiter plura; nec enim possunt esse realiter idem quæ sunt specie diuersa: atqui pluralitas, ac distinctio realis eorum intercedit inter solam vniuersalem formam, genereitatem videlicet & cognitionem specificam, cum pro materiali haud quaquam realiter fecernantur. vt cernere datur in homine comparatione animalis, & in quibusvis aliis obiectis vtriusque vniuersalitatis substratis. E diuerso autem species dicitur vnum predicabile, tametsi hominem v. g. equum, ac cæteras species complectatur propter vnitatem scilicet formæ; & earum etiam quæuis dicitur vna species, quamuis plura indiuidua comprehendat, nimirum ob vnitatem cognitionis, cui velut formæ subsumunt, & merito cuius in eandem speciem coalescunt. Quod autem in genere, & specie argumentum factum est, idipsum potest in aliis concretis intentionalibus fieri.

50

Præterea tertio: albedo, & dulcedo receptæ in eodem subiecto tribunt ei diuersas denominationes: quæuis autem denominatio est concretum complectens formam denominantem, & subiectum denominatum: concretum ergo, physicum etiam, iis solet exprimi vocibus, vt possit prout eis subiectum dici multiplex, ob solius formæ multipliciter: vel paulo aliter; album quatenus tale distinguitur à dulci, & est diuersum ab eo concretum: hoc ergo, non obstante vnitatis subiecti, dicitur aliquando multiplex, atque diuersum. Ex alia etiam parte, si albedo recipiatur simul in materia, & quantitate, & has quoque demus inuicem distinguere, vtraque tamen dicetur vnum album: tale item dici, ac censi solet aggregatum materiæ & formæ, etiam si, pro eo ac aliqui putant, ambæ albedinem aliaque accidentia ex aquo suscipiant: vnitatis ergo solet attribui concreto etiam physico, propter vnitatem formæ solius. Denique, si in eadem materia sint plures formæ artificiosæ, v. g. si ex eodem metallo fiat affabre vas quo bibatur, & imago fictilis, signum, quo leo. v. g. aut aliud animal representetur, vt sæpe sæpius contingit, profecto dicentur duo quædam artefacta, vas scilicet, & imago sine simulachrum: deinde, si diuersis specie materiis imprimatur eadem forma artificiosa leonis, ari videlicet & pario lapidi, haud erunt plura specie simulachra, seu signa, sed potius vnus, eiusdemque speciei: concretum ergo accidentale dici potest quodammodo vnum, ratione solius formæ.

Notandum hic quoque, præsentem assertionem tertiam (cuius non est alia probatio præter vsus, & modos loquendi superius adductos, sicut de secunda diximus) procedere in concretis accidentalibus, tum nomine aliquo substantiuo significatis, idque

51

idque sapissimè, vt liquet exemplis quibus vsi sumus; tum etiam aliquando in eis adiectiue sumptis: nam species, & differentia. v.g. dicuntur, non duo modò prædicabilia, sed etiam duæ prædicabiles; aliaque prout prædicabilis cenetur distincta ab alia, & talis vsurpatur; Neque non Petrus. v. g. diuersas cognitiones terminans hoc ipso dicitur multifariam cognitum, scilicet clarè, & obscurè, intuitiue, & abstractiue, per sensum & intellectum: illa autem vocula, *multifariam*, non appellat supra Petrum secundum se, sed supra cognitum adiectiue sumptum: huiusmodi ergo concretum ob solius multiplicitem formæ multiplicatur, sin minus nominaliter, at certe aduerbialiter. Quod attinet ad concreta substantia, tum creati, tum etiam increati, & Diuini ordinis, quo pacto ea multiplicentur re ipsa, declaratum est à nobis supra ad initium huius capituli. Quod verò spectat ad modum loquendi de eorum multiplicitate, ex Theologicis principiis valde dependet ideoque hic à nobis præmittitur.

TRACTATVS IV.

De proprietatibus veritatis simplicis, siue termini.

CAPVT I.

Quatenus præcipuam termini proprietatem, videlicet suppositionem, alij auctores explicant?

1 ppositio significat primò positionem vnius rei pro alia, qua ratione puerum suppositum dicimus: secundo hypothesim, seu questionem finitam liti suppositam, vt subie tam: tertio propositionem aliquam, quam certam, ac ratam volumus eo fine, vt ad eam ad aliam gradum faciamus; veluti si quis arguat ita: supponam, s virtutem esse laudandam: tunc sic; sed Prudentia est virtus, ergo laudanda: quod si prima illa propositio non admitatur dicitur de subiecto non supponente, videlicet ea, de cuius subiecto falso prædicatum supponitur, aut certò affirmatur, de quo bene Hurtado disputat. 1. summ. sect. 2. & alij. Quartò, & propius nostro instituto significat suppositio affectionem quandam termini.

2 Quam definit Villalpandus lib. 1. cap. 1. esse *terminum existere in propositione, & esse rem quam significat tempore importato per copulam.* Impugnatur tamen hæc suppositionis definitio; quoniam suppositio est proprietas termini, vt cum ipso reliqui omnes supponimus; at esse rem quam significat tempore importato per copulam, non est proprietas termini: ergo &c. Minor hæc suadetur; est formalissime veritas complexa, sed veritas huiusmodi, sicut & falsitas ei opposita est affectio huiusmodi, & in solo termino minime reperibilis, vt certo certius. Vltèrius, in propositione falsa termini supponunt; at terminis propositionis falsæ, quatenus supponunt, earumque suppositioni adducta definitio non competit; ergo est vitiosa. Maior probatur: nam in hac propositione, Deus non est trinus, Deus sup-

ponit pro vero Deo, ideo enim propositio falsa est aliàs vera existura: nam si Deus ita non supponatur, sed sine vlla suppositione formali spectetur, sanè propositio verissima erit; siquidem vox Deus, trina non est, cum nec tribus litteris, nec tribus etiam syllabis constet. Idem liquet in hac propositione falsa, equa non est similior homini, quam aqua; aut in hac homo est similior equo quam hamo, aliisque similibus, quarum subiecta, si non supponant formaliter pro rebus, sed in solis vocibus sistatur, erunt euidenter veræ. Denique quia cum suppositione termini significationem rei à se distinctæ coniunctam ab eaque inseparabilem adstruit ea definitio, cum tamen termini alterius non significatiui quodam modo supponant, videlicet materialiter, vt constabit inferius.

Secundò suppositionem definiuit Sotus 2. part. introduct. cap. lect. & not. 1. acceptionem termini pro aliquo respondente illi, secundum eandem acceptionem. Displicet etiam hæc definitio: tum quia obscuratum quia nugax; obscura quidem, quia nescias, quid nomine acceptionis accipiat, substitutionem, an significationem? & alij aliter eum accipiunt: nugax quidè, quia æquiualeat huic, suppositio significat eandem rem, quæ significatur per illam; aut certè huic, est substitutio rei pro re, pro qua substituitur. Tertio eam definit Cardin. Tolet. lib. 2. cap. 1. vsum termini pro se, vel pro suo significato. Verum haud magis placet, quoniam suppositionem in communi per species, videlicet materialem, quæ est vsus termini pro se, & formalem quæ est eius vsus pro alia significato, definit: non secus, ac si quis animal definiret, viuens, rationale, vel irrationale.

Quartò, nonnulli recentiores in quouis termino distinguunt duplicem significationem; aliam actu primo talem, qua in alienius cognitionem ducere potest: aliam actu secundo eiusmodi, quæ nimirum de facto ducit: & suppositionem cum hac posteriori significatione eandem prorsus, à priori verò distinctam, existimant. Cæterum tribus argumentis confutari possunt: primum est, quia termini extra propositionem verè significant etiam actu secundo; audita enim hæc voce, *homo*, in veri hominis notitiam illico rapimur: at non supponunt extra propositionem, vt ipsi cum plerisque in confesso habent; significatio igitur actu secundo talis, & suppositio neutiquam sunt eiusdem rationis atque naturæ; aliàs termini ex æquo intra, & extra propositionem supponerent, & significarent. Aliud aduersus eosdem auctores argumentum sic habet: hæc in propositione, *canis currit*, canis pro solo terrestri supponit: nam si pro maritimo, aut cælesti supponeret, haud esset vera sed falsa propositio; cum maritimus, & cælestis non currant, sed alter natet, alter luceat: sed canis in hac propositione significat actu secundo, non solum canem terrestrem, verum etiam maritimum, & sydereum, siquidem in eorum etiam notitiam ducimur: cuius signum est, quod audita propositione illa statim eam distinguimus, & de cane terrestri eam fatemur, de sydere vero ac pisce negamus. Tertium argumentum contra hos neotericos est eiusmodi: quouis terminus in quouis propositione significat actu secundo seipsum, aliàs nihil à se distinctum ita significaturus: at non in quouis propositione quouis terminus pro se, seu materialiter supponit: id enim esset suppositionem formalem de medio tollere; haud igitur recurrunt suppositio, & significatio proxima, atque actualis.

Demum Hurtadus disp. 2. sum. sect. 1. §. 6. suppositionem definit, substitutionem signi sensibilis loco